

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 8. Congregabuntur ante eum. Secundum: Attende causarum discußionem: quâ se mundo purgabit. Quod Sapiens benè exposuit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

claritas ac splendor ex eo, cunctisque adstantibus dimanans, ut pronus in terra nec oculos quidem sursum tollere præsumeret, cœperunt eum igitur acculare, quod Ciceronianus esset, eo quod cum delectatione sensuali opera Ciceronis euolueret: hunc ei defectum tali modo obiecerunt, ut totus pudore suffusus, timoreque percussus, & ipsas gehennæ flammæ eligeret, ut se tantis eriperet angustiis. Idem dixero de eo quod de

D.M.T. **ASSA** scilicet D. Mater Teresia, quando Dominus dignatus est illi splendida luce circumfusus apparere, & luce illa collustrata, ob suos quos videbat defectus veniales, ita verecundabatur, ut inferni cruciatus censeret multo tolerabiliores, & quo se verteret, ignoaret: addit his igitur: Consideraui, si tale quid me ita terrefacit, quid erit iudicij dies, quando Maiestas illa se nobis offeret tanta claritate, & peccata, quæ commisit, agni scemus: Hæc meditare, mi charissime, quis ille sit Dominus, qui te iudicabit, & qualis veniet. *Cum venerit filius hominis in Maiestate sua.* Christi sequere consilium: *Vigilate itaque omni tempore orantes ut digni habeamini fugere illa omnia, quæ futura sunt, & stare ante filium hominis.* Verba, quæ attentam exigunt meditationem, præsertim vltima: *Ut possitis stare.* Hoc est, ne cadatis, nec vos aut euerat, aut deiiciat hoc Dei tribunal.

Lib. vite **INC. 40.** *Luc. 21. 36.*

Psalm 1. Occurrit huic David, dum ait: *Non resurgent impij in iudicio.* Alij legunt: *Non consistent impij in iudicio (vel) non stabunt impij in iudicio.* O Domine, & quis coram tam tremendo stabit tribunali? *Quis stabit ad videndum eum?* ait Propheta, & sapiens: *Quis stabit contra iudicium tuum? Contra iudicium tuum (idem est, quod) ante iudicium tuum (sicut) castellum quod contra vos est, id est, ante vos, aut coram vobis.* Semper vigilate, orate, pœnitentiam agite: *Ut possitis stare.*

§. 8. Congregabuntur ante eum. Secundum: Attende causarum discussionem: quæ se mundo purgabit. Quod Sapiens bene exposuit.

§. 29 Secundum nobis proponitur considerandum, nimirum, stricta illa discussio, & causarum omnium inquisitio: hic distinctiue omnium filiorum Adam causæ terminabuntur. Ad hoc omnes, nullo deficiente, congregabuntur, & coram summo illo comparebunt tribunali. *Congregabuntur ante eum omnes gentes; Hæron, Bapt. de Lanuza, Tom. 1.*

& iam ante prædixerat Propheta Joel: *Congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallim iosa-* Joel 3. 2. *phas, & disceptabo cum eis ibi.* Articulus est nostræ fidei certissimus futurum vniuersale iudicium. Cum tam certus sit, nullibi reperis, Christum dicere, illud futurum, sed semper illud tanquam adeo omnibus perspicuum supponit, ut nullo modo veniat in questionem: proinde modo, quando de illo nominatim agit, non dicit, quod veniat ad iudicium, sed illud quasi supponens ait: *Cum venerit filius hominis.* Ad quid igitur iudicij huius dies? Fide notum est, quæ horâ quis moritur, eum illic ad illare diuino tribunali, iudicari, causam eius determinari in æternum, teste D. Paulo: *Statutum est hominibus semel mori, post hæc autem iudicium.* Ad quid secundum iudicium de iisdem causis; cum dicat Propheta Nahum: *Non iudicat Dominus bis in idipsum:* Anno: post mortem hominem continuo iudicari sententiâ diffinitivâ, à qua nulla detur appellatio, præter: *Si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit.* Nihilominus necessarium est vniuersalis diæ iudicium; ut se in hoc Deus exoneret.

Hebr. 9. 27

Eccles. 12.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

ad luxum sic affluentem, ut & canes essent de eius mensa saturi, & mendicum pium Lazarum, qui nec micis decidentibus possit saturari; Avarum usurarium, cuius instar spuma domus accrescit, ac solis clausa pauperibus, vitum vero misericordiae; pietatisque meritis praesulgentem calamitatibus oppressum, cuius corruiat domus, ut nec sustentaculum habeat, quo succiat collabentem. Caeteris praeminere, imperare caeteris, quos puto demergi reposedunt demerita, & oblivioni dari, eos in tunc reici angulos, qui honoratissimas & altissimas merentur cathedras: pessimos videas prosperitatibus latantes; optimos miseris oppressos; illos Iouis in gremio, hos autem, omnibus atvinnis vitam ducentes afflictissimam. Hoc Salomonem rapuit in stuporem, ob quod asserbat, mundum redundare vanitatibus; & quod solus iustitiam corum, qua in illo sunt, graviter premeret cor suum, ac spiritum merore consumeret. Vanitas & afflictio spiritus. Vidi sub sole in loco iustitiae iniquitatem. Vidi servos in equis. & Dominos ambulantes super terram, quasi servos. Videbat quasi superficialiter in omnibus casum & fortunam, nec quidquam secundum rectam diuigi, & procedere rationem. Vidi sub sole, nec voluimus esse cursum, nec sortium bellum, nec sapientium panem, nec doctorem divitias, nec artificum gratiam, sed tempus, casumque in omnibus. Fuit opinio haec, non tantum inter eos qui publice, ut Iusti in mundo habebantur, velut Epicurei, qui ut sibi bonos indulgerent dies, docuerunt, praeter nasci & mori esse nihil, ut refert D. Clemens Alexand. quinimo & multi, qui inter sapientes numerantur, attrahunt, hunc a Deo mundum haudquaquam gubernari; & licet illic in caelo Maestatis suae haberet palatium, tamen ea quae infra lunam nubelque fiant negligere, & si tunc evertantur, inertantur suscipere deque; parum illi referre, de quo hoc proferebant iudicium: *Iob 22. 24. Circa cardines caeli perambulavit, nec nostram consideravit.*

30 Advertit autem D. Clemens, Inter eos, Aristotelem hanc opinionem mordicus defendere, quem ut philosophiae facile principem veneramus, qui, ait, insuper & quodam S. Scripturae testimonio illud confirmabat, (de quo idem dicit, multos Philosophos notitiam habuisse S. Scripturae) *Dominus in caelo misericordiam suam, & veritatem suam, usque ad nubes.* His annexit Theodoretus, quod Nicomachus Aristotelis filius, eandem cum patre sententiam tenuerit, ac do-

cuerit, quam praedicta confirmabat ratione. Quis non miretur, quam suspensus haerere hac opinione Cicero, de qua ipse fuse disputat dubitans, in persona Telamonis, num dii mundi gerant curam? Si enim eius haberent providentiam (ait) extra dubium est, rependerent bona boni, & malis mala. *Si dii boni, ne curaverunt, deberent bona bonis, mala malis inferre.* Hoc autem (inquit) non tantum non faciunt, quinimo contrarie oppositum: videmus enim iustos oppressos persecutionibus, laboribus fatigatos, malorum manibus cruciatos; malis vero omnia ex votis succedere, esse divites, sanos, quietos, honoratos. Huius inventu catalogum recenseret virorum tam antiquorum, quam sui temporis: qui licet iusti, specula virtutum, omnem tamen suam vitam tradiderunt in arumis, & tandem infeliciter discesserunt. Duo illi Scipiones, toto mundo celeberrimi: in bello Hispanio miserè obierunt. Marcellus manibus Hannibalis perire, & Africanus, omnium ore laudatus, sub ruina domus suae interit. Anaxarchus Democritus in Ilyria Cyprii membratum diuiditur. Zeno sapientissimus acerbissimis doloribus occubuit. *Quid dicam (ait) de Socrate, cuius mori illud laebrymari soleo, & latenter legens.* Sic de multis idem probat. In contrarium, videmus scurras, nebulones, fortunatissimos, & quo impudentiores ruebant in crimina, eo vimebant locuste felicitati: Ad sunt, Phalaris, Apollodorus, iustorum oppressores, omnis virtutis inimici: ditissimi, sibi elbae gallinae, vita quietissimi: digito signatur Dionysius Siculo tyrannus, sacilegus etiam templorum prado, iporum laero, ac ludio Deorum: hinc omnia ita ex animi decreto succedebant, ut ipsemet miraretur: dum enim in Siciliam navigat, ita prospero vrebatur vento, ut quasi Leos irrideus, sociis diceret: *Videri amari, quam bona à diis immortalibus navigatio sacrilegus detur?* Et hoc, inquit, ei gradum fecit, ad turpiores nequicias: cum videret, quod quo sceleratior viveret, eo evaderet felicitior. Hunc ne quidem aut fulgur, aut pestis abluat, nec cum domus ruina suffocavit, sed aetate gravis in lectulo suo, pacatissimus obdormiuit: heredem filium inaltiuens eorum omnium, quae rapina fuerat depradatus. *In lectulo suo mortuus, potestatem quam ipse per seculum erat nactus, quasi iustam & legitimam, hereditatis loco, filio tradidit.* Insuper ob hoc & ipse Diogenes Cynicus, aiebat: dormit

Degs.

Eccles. 3. Eccles. 10. 7. III. Philo. phi Dei negarunt providentiam. Eccles. 9. 11.

Lib. 1. Stromat.

Lib. 5. Stromat.

Rf. 35. 6.

Cicero Lib. 3 de natura Deorum ad fin.

Deos: eo quod videret latronem Harpulum, quo nefandiores committeret rapinas, & iustum sanguine macularet manus, eo lætiori gauderet prosperitate. Quis talia considerans, credat huius mundi cura Deos detineri? Hæc verba sunt Ciceronis.

31 Porro ex hoc errore te liberat Apostolus, dum eam opinionem, vocat inanem fallaciam, Cal. 2. 8. & irrationabilem philosophiam: Videte ne quis v. s. decipiat, per philosophiam, & inanem fallaciam. Docet autem vera ac subsistens philosophia, quod Deus mundum creaverit, & creatum mundi ipsius non committat voluntati, sed ipse regiminis eius clauum teneat, omnibusque que in eo sunt supremus præsit gubernator; qui sapientissime cuncta disponat, vel faciundo, vel permittendo. Quia vero huiusmodi iudicio tam multa sunt incongruè, petueto ordine, rationi contraria, & ea non tantum diuino regimini, verum & sapientiori hominum discursui repugnancia, necesse est diem quandam signare in quo Deus seipsum exoneret, detque omnium rationem, nihil enim est, quantumlibet minimum, quod suam non habeat rationem. Hanc rationem subtiliter stabiluit Elin amicus Iob in illis multis altercationibus, quas ipse Iob proponit. Supponit hoc principium: quod Deus mundum moderetur. *Quem constituit alium super terram, aut quem posuit super orbem, quem fabricatus est? Indubium est, quod Deus per se creauit caelum & terram, nullâ alia creatura in auxilium aut consilium cunctis adiecta dil-*

ponendis, sed ita ut disposuerat, voluit ut manerent; nec eius conuenit bonitati aut sapientia, eo cuncta ordine creare, & demum illa deserere: quia ad hoc, quid necesse tam magnificam exultare molem, suæ dignam congruamque potentia? quocirca aut sua auctoritate constituit quemquam debuisset, qui curam gereret huius immense Reipublicæ, qui Dei fuisset Vicarius, vel ipse in se huius regiminis curam onusque suscipere; Receptorem nullum nouimus, cui regimen hoc commendauerit: ipse ergo sibi hanc supremam mundi dispositionem tulerat; quasi diceret (Interprete D. Gregorio:) *Per se quidem mundum regit, qui per se condidit, hoc eger alienis adiutoris ad regendum, qui non negligit, quod creauit. Quod bene creauit, utique bene regit: qui quod pie condidit, impie non disponit. Et qui necdum facta creauit ut essent, quæ facta sunt, nunc non deserit.* Regit Deus

hunc mundum, & in eo aduertimus ex nostro sensu tot incongrua, tot stultas confusiones: optimos plagis exceptos, pessimos honoribus auctos: qui probroso in stipite exsiccandus fuerat, in throno resider, & cui talis conueniebat sedes, patibulo affigitur: qui carceri mancipandus, liber incedit, qui liber euadere debuerat, hic ergastulo concluditur. Num hæc igitur ita Deus facta dimittet: *Viri cordati audite me, Absit à Deo impietas, Job 34. 10. Et ab Omnipotente iniquitas. Opus enim hominis reddet ei, & iuxta vias singulorum vestiet ei.* Nullam Deo adscibatis iniustitiam, nec eius regimini defectum: audite solutionem meam *Viri cordati.* Quam si audieritis, hinc colligetis, de necessitate iustitiæ requiri diem, quod Deus suam probe animi integritatem, & toti mundo propalam faciat, detque rationem ob quam, eorum omnium que hic contingunt; offendat aurem hæc facta, disposita, permilla, summâ quadam sapientia, ac atroprehensibili æquitate: idem definiat omnium lites, cuique pro meritis supplicia decernat aut præmia. *Opus hominis reddet ei &c.*

Hoc idem sensu Salomon, factus tam sapiens ac cordatus, ut liber ille Ecclesiastes testatur. Oculos, inquit, in mendium conteci, & vidi cuncta inuerso gei ordine. *Vidi inquit in loco iudicij impietatem, & in loco iustitiæ iniquitatem.* Considerans tantam deordinationem: *Dixi in corde meo: Inustum est impium iudicabit Deus.* Hinc certam hanc elici conclusionem: fieri non potest, ut sic cuncta permaneat: horum debet Deus reddere rationem: dies præscribendus, quo illam in totius mundi corona reddat in sui exonerationem. Hanc rationem, ex sensu D. Basilij, ut firmam voluit Deus fundare primis ipsis Sacre Scripturae verbis. Intendit nobis edicere, quod qui mundum condidit, fuerit Deus: *In principio creauit Deus caelum & terram.* Ex Hebræo, ut prædiximus, legimus *Helaim*: Deus, Iudex. q. d. *In principio creauit Iudex caelum & terram, id est, vniuersam hanc maximam machinam.* Dic (quæso te) historiographe sacratissime, ut quid Deum iudicem vocas? quid iudici cum creatione mundi? Creatio opus est omnipotentia, ac proinde conformiter dixisset: *Creauit omnipotens.* Ex diuino fuit hoc consilio: ait Dom. Bassius inter se connectere, mundi iudicium, quod in mundi fine celebrabitur, eiusdem creationis

V. quæ mundo dedit esse ac principium: ut intel-
 Iudicij ligamus, quod qui eum condidit, de manibus
 expecta- suis non dimittat, & tanta regat sapientia, ut ei
 tio sola- finem imponat iudicium quodam uniuersali, in
 tur iustos quo de eius optimo constabit regimine, & satis-
 faciet super his, quæ in illo transacta sunt; à
 primo die creationis, usque ad vltimum quod ter-
 minabitur.

Hæc fuit ratio Salomonis, quia iustos sola-
 tur, quos mundus dicit afflictos, & calamito-
 sos. Postquam illis multa dixit præclara ad eor-
 um consolationem, qua ratione, scilicet,
 Deus illis sua gratia ac beneficiis succurrat,
 quam velox sit eorum in orationibus ac deside-
 riis exauditor, ut lucem infundat, qua illis suis
 in afflictionibus optuletur, & iam quasi nihil
 ultra foret dicendum; seruiens quodam spiritus
 cæstro, velut extra se captus, quo simul
 postmodum Christi Apostoli repleti sunt, ut
 ipsos ebrietatis, & multo plenos accusarent,
 sic ait: Multa dixi, verumiamen. *Adhuc con-
 ciliabor ut enarrem, vs furore enim repletus sum.*
 Adhuc mihi superest quod dicam, in maxi-
 mum vestrum emolumentum, consolationem,
 & instructionem. *Obaudite me diuini fructus,
 & quasi rosa plantata super riuus aquarum fru-
 ctificata. Iustos vocat fructus diuinos, admi-
 rabili mysterio, ut declaret, illos esse quos Deus
 requisit, quando mundi condidit hortum, si-
 cut ille, qui hortum plantat, id quod præten-
 dit, fructus sunt. Ita de iustis, loquitur Eccl-
 3. Esd. 6. 5. 55. Proinde illis collectis: peribit mundus, Obaudi-
 te me viri iusti, ait Salomon Non tædeat ser-
 uire Deo: patientes egite, solamini in Domi-
 no; germinent diebus singulis vt rosa fragran-
 tissima: ac foimonsissima bona vestra opera:
 perfecte tacete, & pro omnibus, quæ passi fue-
 ritis, Deo egite gratias, in paupertate, infir-
 mitate, persecutione, calamitate, rerum in-
 continentate, & calumniis. *Benedicite Domi-
 num in operibus suis, date nomini eius magnifi-
 centiam & gloriam: opera Domini uniuersa bo-
 na valde: hæc noueritis, his firmam adhibete fi-
 dem.**

33 Quomodo ergo, Domine mi, aduertimus
 tantam deordinationem, tantam iniusticiam,
 tantas iniurias, nequicias tantas? qua ratione
 radicem figant monstra impietatis, & eruantur
 sanctissimi? qua ratione diuinit ad crudelissi-
 mos deuoluuntur, qui his æternum pereunt, &
 premunt viros misericordie rerum inopia? Ne
 credidens inquit hæc Deum ignorat, vs-

que ad ipsos atomos in aere volitantes, omnia
 oculis eius sunt presentia. *Opera omnis carnis Eccl. 38.
 coram illo, & non est quidquam absconditum ab
 oculis eius. A seculo, & vsque in seculum respici-
 cit, & nihil est mirabile in conspectu eius.* Præ-
 clara verba. Admiratio nascitur ex eo quod ef-
 fectum videas, cuius causam ignores. In con-
 spectu Dei nihil est mirabile eorum, quæ in
 mundo sunt, habent enim omnia in ipsum
 prouida sapientia rationem. Tu, qui horum
 ignoras rationem, admiraris. Non veto Deus,
 quod miretur habet: quia in conspectu eius,
 omnia habent causam, ex sua diuina sapientia
 dispositam aut agendo aut permittendo. Secun-
 dum hoc, non te molestes, interrogando, in-
 quirendo, rerum rationem; quia ad hoc præsti-
 tur Deus tempus, quo eas, dilucide, & eu-
 denter declarabit. *Non est dicere: Quid est hoc,
 aut quid est istud? Omnia enim in tempore suo
 quærentur. Quid frustra queris: Quare via
 impiorum prosperatur? Cur regnet Herodes, 20.
 cur Ioannes in carcere? Cur libidinoso sanitas,
 casto infirmitas? Cur iniusto regimen, iusto
 autem subiectio? Scito omnia habere ratio-
 nem suam cui reddenda statuitur illud iudicij
 tempus: modo vero, nullò modo de his in-
 quirendum. Nolite ante tempus iudicare, quoad
 vsque ueniat Dominus, qui & illuminabit al seculum
 dicta tenebrarum, & manifestabit consilia iusti-
 um, & tunc laus erit unicuique à Deo. Deus bo-
 ne, & quod erit illud tempus, tam horrendum
 quis dies ille tam tremendus, quo Deus om-
 nitum reddet rationem? *Omnia in tempore suo
 quærentur.* Cur mortuus iuuenis, cuius vita tan-
 ti censebatur momenti, & vsque in senectam &
 sentium superstes ille, qui non nisi, vt alius in-
 ferat damna, committatque iniusticias, vivere
 videbatur? Vt quid ille submersus aquis, fami-
 lize suæ tam necessarius, ille vero eripitur, qui
 non nisi vt eam enertat, vitam agit? Cur viri,
 Reipublicæ pestis, tumultuosus, moriatur au-
 tem pacificus, defensor? Cur opibus abundat,
 qui illis in aliorum abutitur detrimentum; ei
 vero deficiant, qui eas misericordie impenderet
 operibus? Cur peruersus tener clauum tyran-
 nus, necesse vir piissimus valet defendere, iustus
 ouis instar mansuetissimæ? *Omnia in tempore
 suo quærentur.**

Hunc diem iudicij vocauit D. Petrus. *Temp-
 pus restitutionis omnium. D. Irenæus legit:
 Tempus dispositionis.* Id est, omnia suo loco con-
 stituendi. Nunc male dispositus fructus auctus
 est ordo taxillorum; tunc quilibet suo restitue-
 tur.

Eccl. 39. 19.

4. Esd. 6. 5. 55.

Eccl. 38.

33

Eccl. 39.

1. Cor. 45.

1. 4.

Ador. 3.

1. 13. 8.

Lib. 1.

6. 12.

tur loco. Nunc paupertas & calamitas in domo hospitantur viti iusti, diuitiæ vero & tranquillitas in domo nebulonis; tunc restituentur omnia & in propria domo collocabuntur. Tertullian. legit: *Tempus exhibitionis*: quod tunc cuiusque sua condigna merces exhibebitur. Admiratur autem nostram lectionem: *Tempus restitutionis*. Nunc sunt omnia extra suos Dominos: paupertas, calamitas, infamia, afflictio, apud viros iustos: opes, gloria, quietes, exultatio apud nefarios. Cuiusque restituetur id quod suum est. Tunc reuertetur ad D. Paulum caput sibi à Nerone rescissum. D. Bartholomæo pectus, quam ei tyrannus dilacerauerat. D. Apollonia dentes, D. Agathæ mamillæ & pectus &c. Implebitur verbum D. Augusti *Carnem tuam usque ad numerum capillorum reddet tibi*, Valde congruè illi verbo, quo Christus suos est consolatus: dum ait credite: *Sed & capillus de capite vestro non peribit*: Luc. 11. 7. *& capilli capitis vestri omnes numerati sunt*.

VI. Hoc vires & alas addidit fortissimis illis Machabæis, quorum tam celebre existit martirium, ut Spiritus S. eius enarrationem humano non crediderit ingenio; sed suo ipse descripserit calamo, & de eo solo inter illorum veteris testamenti virorum præclariora facinora, diem agit festum Ecclesiæ Catholicae, & ipsis solis templum erexit Antiochiæ illusterrimum, singulari quodam mysterio, quod ex intentione notat D. August. Septem hi erant veterini fratres, in quos impius ille idololatra Rex Antiochus intendebat omnem suam quæ contra Deum feruebat, populumque Israël, rabiem exercere. Et primo genuito exuto corporis exuio per carnifices sacratissimos, manibus, pedibusque præcisus: & in ignita fixo sartagine, dum alter in arenam proderat, maiori patiendi ardore incensus, quam ipsi satellites torquendi: in extremo constitutus spiritu, conuersus ad tyrannum sic ait: *Tu quidem scelerosissime in præsentis vita nos perdis. Sed Rex mundi, desinens nos pro suis legibus in æternæ vita resurrectione succitabis*.

Tertium arripuit cruciandum; & quia tanto animo fidem confidebatur, iussit ei linguam extrahi, ut eam tortores dissecarent, illico linguam protulit, & manus quam potuit latissimè extendit: dicens: *Seca, prodiore, dissecatum est, linguam, quin & manus: nec tibi persuadeas, me propter hoc illas perditurum, minime; sed Deus, qui mihi illas dedit, pro cuius fide & legibus illas modo deperdo, easdem mihi restituet immortales, triumphis honoratas, & gloria, in resurrectione. E celo ista possideo, sed*

propter Dei leges, nunc hæc ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero.

Quartus eodem modo inter ipsos sacratissimos cruciatus, quibus ad vitæ metam propinquabat, ait: *Id ago, quod agendum est iis, qui ad mortem traduntur; scilicet, Deo fido, sciens, quid modo demunt corpori carnifices, illud Deum redditurum in die resurrectionis, mille modis perfectius. Potius est ab hominibus morti datos, spem expectare à Deo, iterum ab eo suscitandos. Nec mirum hæc consideratione sese cunctos præmuniuisse, illâ enim eos pia mater educauerat; mater, inquam, tanto digna præconio, ut Spiritui sancto verba deficere videantur; nostro loquendi modo, ut eam pro merito collaudet. *Supra modum mater mirabilis, & honorum memoriâ digna. Mater admirabilis, in ore in oculis Dei, cogita qualis illa foret? Illa præsens filiorum suorum martyrio, hæc eis magis principali ratione dabat animos, erigebat, confortabat. O dilecti votorum meorum, & charissima pignora, recordamini, quod vobis tantummodo corpus fragile meis in visceribus dedidi; Deus est, qui vobis animam, spiritum & vitam infudit; & qui vobis illa dedit, eam reddet multo perfectiora, ut ne capillus quidem vobis depercat. Spiritum vobis iterum cum misericordia reddet, & vitam, sicut nunc vosmetipsos despiciatis propter leges eius. Perpende verbum illud: *Reddet*, quod declarat, id quod præ inanibus habemus quod dies ille, dies erit restitutionis.**

Hoc idem contigit magnanimo ac nobili illi Principi Razia: quem licet damnet aliqui utpote D. August. a Item D. Thom. quia se ipsum interemit. Nihilominus nosse celebris Doctor Fr. Franciscus de Victoria eum excusat, & laudat asserens, cum hoc fecisse interiori motione Spiritus sancti ut Samson, cui fauere videtur ipse Spiritus sanctus dum de illo sic loquitur: *Razias gladio se percussit: cui statim addidit. Eligens nobilitatem morti. Vir hic fidelissimus, ut se Dei inimicorum vidit coronâ cinctum, ab illis fortiter pressum, qui illum à Dei lege detrahere conabantur, & ad eius impellere prauaricationem; aperto hiantique ventre sanguine fluens, voluit animi sui in obseruanda Dei lege declarare fortitudinem, ob quam tam grauiam patiebatur, & securam fiduciam, quam in Deum habebat, atreptis ergo manu propria visceribus, & euulsis intestinis, ea in ipsos, qui eum ad mortem querebant, proiecit inimicos, quasi illa ipsis traderet utroneus, Innocens dominatorum vita ne spiritus, ut hæc illi iterum restitueret;*

T. 8.
r. 1.
L. 6. de
Surr.
car. 1. 23.

D. Aro.
Ser. 4. de
vob. Do.
m. 1. 4.
Tam 10.
Luc. 11. 7.
VI.
Iudicij
expe.
ctatio.
ne 10.
boram.
tur
Ma.
chabæi.
Ser. 10.
ca. di.
u. 1.
1. 4.
1. 10.

2. Mac.
7. 1.

269
Quartus eodem modo inter ipsos sacratissimos cruciatus, quibus ad vitæ metam propinquabat, ait: Id ago, quod agendum est iis, qui ad mortem traduntur; scilicet, Deo fido, sciens, quid modo demunt corpori carnifices, illud Deum redditurum in die resurrectionis, mille modis perfectius. Potius est ab hominibus morti datos, spem expectare à Deo, iterum ab eo suscitandos. Nec mirum hæc consideratione sese cunctos præmuniuisse, illâ enim eos pia mater educauerat; mater, inquam, tanto digna præconio, ut Spiritui sancto verba deficere videantur; nostro loquendi modo, ut eam pro merito collaudet. Supra modum mater mirabilis, & honorum memoriâ digna. Mater admirabilis, in ore in oculis Dei, cogita qualis illa foret? Illa præsens filiorum suorum martyrio, hæc eis magis principali ratione dabat animos, erigebat, confortabat. O dilecti votorum meorum, & charissima pignora, recordamini, quod vobis tantummodo corpus fragile meis in visceribus dedidi; Deus est, qui vobis animam, spiritum & vitam infudit; & qui vobis illa dedit, eam reddet multo perfectiora, ut ne capillus quidem vobis depercat. Spiritum vobis iterum cum misericordia reddet, & vitam, sicut nunc vosmetipsos despiciatis propter leges eius. Perpende verbum illud: Reddet, quod declarat, id quod præ inanibus habemus quod dies ille, dies erit restitutionis. Hoc idem contigit magnanimo ac nobili illi Principi Razia: quem licet damnet aliqui utpote D. August. a Item D. Thom. quia se ipsum interemit. Nihilominus nosse celebris Doctor Fr. Franciscus de Victoria eum excusat, & laudat asserens, cum hoc fecisse interiori motione Spiritus sancti ut Samson, cui fauere videtur ipse Spiritus sanctus dum de illo sic loquitur: Razias gladio se percussit: cui statim addidit. Eligens nobilitatem morti. Vir hic fidelissimus, ut se Dei inimicorum vidit coronâ cinctum, ab illis fortiter pressum, qui illum à Dei lege detrahere conabantur, & ad eius impellere prauaricationem; aperto hiantique ventre sanguine fluens, voluit animi sui in obseruanda Dei lege declarare fortitudinem, ob quam tam grauiam patiebatur, & securam fiduciam, quam in Deum habebat, atreptis ergo manu propria visceribus, & euulsis intestinis, ea in ipsos, qui eum ad mortem querebant, proiecit inimicos, quasi illa ipsis traderet utroneus, Innocens dominatorum vita ne spiritus, ut hæc illi iterum restitueret;

quæ ob eius legis obedientiam libens effuderat. Ecce qua ratione dies iudicij futurus sit dies re-
stitutionis.

§.9. Congregabuntur ante eum &c. Deus omnes congregabit, & malos, bonorum con-
vincet virtutibus: sicut dixerunt Henoch,
Myses & David.

AD faciendam hanc inquisitionem, & causa-
rum discussionem, Congregabuntur ante eum
omnes gentes; omnes, boni, mali, iusti, pec-
catores, magi, patui. Congruum est autem hoc,
ad bonam discussionem, quæ faciendâ est in corona-
torius mundi. Itâ iam ab exordio mundi præ-
dixerat Henoch, ita notante D. Iuda Apostolo.
Prophetavit de his septimus ab Adam Henoch di-
cens: Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis,
facere iudicium contra omnes, & arguere omnes
impios, de omnibus operibus impietatis, quibus im-
p. egerunt. Arguere, idem est quod, convincere, vt
exponit D. Thom. eo modo, quo D. Paul. fidem
dicit: Argumentum. Quod significat, vt alij le-
gunt. Conuictio: quia, ad credendum res superna-
turales, id quod intellectum conuincit, & ligat,
non est ratio naturalis, sed fides. Veniet ad iudi-
cium in Sanctis millibus suis, arguere omnes im-
pios id est convincere &c. Possumus autem hoc de-
clarare, illa visione Moysi: Vidit hic Deum in
monte Pharan, qui secum ducebat multa sancto-
rum millia, pariter in manu sua igneam legem:
Apparuit Dominus de monte Pharan, & cum eo
sanctorum millia: in dextera eius ignea lex, dilexit
populos. Omnes sancti in manu eius sunt. Video
Prophetam Isaiam, qui hanc nobis explanet
visionem: dicatque montem Pharan esse locum iudi-
cij: eo quod Pharan significet diuisionem: &
hæc in iudicio peragenda creditor, vt dicit Chri-
stus in Euangelio, Separabit: proinde vocatur ab
eo, mons diuisionis: In monte diuisionum stabit
Dominus: O quæ hic non sicut diuisiones? Ad
hoc iudicium & inquisitio. In dextera eius ignea
lex. Ignea vocatur: quia lex est amoris, resplen-
dens & clara, vt de ea sit præfatus David: Præ-
ceptum Domini lucidum illuminans oculos. Hanc
ad iudicium trahet: est enim velut commenta-
rius quidam, ex quo sunt omnes iudicandi. Hoc
aut illud tibi præcepi, videamus qualiter obedie-
ris. Porro non tantum legem adducet, sed & sancto-
rum millia: quæ ob custoditam legem, sancti
fuerunt Cum eo sanctorum millia, in sanctis mil-
libus suis. Ad quid? Arguere impios, eorum re-

plias refutare. Ad isto vindicta flagrans; Ignea
lex. Ego tibi præcepi: Diligite inimicos vestros
&c. Verum quomodo illos non tantum tu non
dilexisti, sed insuper & occidisti? Replicabit ille:
Domine, vit eram honorabilis vniuersæ plebi &
Reipublicæ, ne verò honori meo derogarem, ne
me pusillanimum arguerent; homo eram, & vt
sanguine bulliens, ira bileque succensus &c. San-
ctorum millia. Prodeat Ioseph: qui vt tu, toti
Ægypto venerabilis: suis plus tamen redemit
venditores. Adsit David: maiori te multo pol-
lens auctoritate, hic eius conseruauit vitam a quo
ad mortem querebatur. Tertius sit D. Strep-
hanus; homo titulis multis præclarus: hic pro la-
pidantibus oravit genitorem. Prodi scortate
impudicissime. Ignea lex. An non tibi mandauit,
carnem tuam mortifices, inhonestis abstineas o-
peribus? Domine, debilis eram & humanus. San-
ctorum millia. Adhuc Sancta Agnes virgo reueren-
tissima, duo iennis, quæ hos omnes affectus animo-
sa superauit. Vnus Paulus, infirmus, qui hanc
carnem castigans in spiritus redigebat ferunt,
tem, vt ouem mansuetissimam. Veni auri cupi-
dissime. Ignea lex. Negare num poteris meam
de dauda elemosyna præceptum, de misericor-
diæ visceribus pauperi exhibendis? Domine, ni-
miâ grauabat familia, ac prole numerosa, ne mihi
igitur desset, prouidus timebam. Sanctorum mil-
lia. Te conuincit Abraham tantâ diues familia,
vt ex vernaculis, ad trecentos numeraret, nihilomi-
nius misericors inquirebat peregrinos &c. Ad-
esto ventris tui cultor, vini pernicies. Ignea lex.
Quid tibi sæpius inculcavi quàm ieiunium, car-
nis macerationem, corpori castigationem? Do-
mine: eneruus eram Sanctorum millia. Viden D.
Franciscum, vix ossibus hæret: cuius tamen vitæ
decentus, continuum fuit ieiunium ad stuporem
strictissimum. Eius sit comes D. Dominicus qui
carnem suam singulis diebus tribus excipiebat
disciplinis vsque ad sanguinis effusionem.
Hoc cecinit David in laudem Sanctorum in 36
die gloriæ Christi & Sanctorum: Exultabunt
sancti in gloria. Gloria nimirum iudicij de quo
D. Paul. Veniet glorificari in sanctis suis. In illo
die: Gladij ancipites in manibus eorum, ad sa-
ciendam vindictam in nationibus, increpationes in
populis, ad alligandos reges eorum in compedi-
bus. Erunt eorum pia opera, vt gladij ancipites, qui
vestras discabant excusationes, vt ne hilum su-
perfit, cui innitantur: erunt fortissimæ catenæ,
compedes ferrei, qui manus, pedesque constrin-
gant peccatorum, vt nec possint euadere, nec
tationes obtendere, nec quætere diuertula.

